

MOP. MS MAKHANYA, MOGOKGO LE MOTLATSAMOTŠHANSELARA
YUNIBESITI YA AFORIKABORWA
KAMOGELO LE KITSISO: NGK. SAMAH JABR
LETSATSI LA BODITŠHABATŠHABA LA BASADI 2020
07 MOPITLWE 2020

Ke a leboga, Motsamaisatiro, Ngk. Fraser-Moleketi

- Moambasadara Sheila Sisulu
- Sebui sa rona sa tlotlo gompiono, Ngk. Samah Jabr
- Babuisani ba rona, Mme Nardos Bekele-Thomas le Mme Linet Gatakaa Miriti
- Bakwadi ba rona ba ba gona fano gompiono: Mme Natasha Allie; Baba-Tamana Gqubule le Thandiwe Matthews, le mophasalatsi Fébé Potgieter–Gqubule
- Khwaere ya OWLAG le Bente ya Marimba ya Sekolo se se Kgethegileng sa MCK
- Baeng ba ba tlotlegang, bomma le borra

Ntetlang go boeletsa mafoko a a bothitho a tumediso a ga Ngk. Fraser-Moleketi.

Ke motlotlo go bua gore ke Mokgokgo le Motlatsamotshanšelara wa yunibesiti e e gaisang: Yunibesiti ya Aforikaborwa (Unisa), e e bile e leng yunibesiti e kgolokgolo mo kontinenteng. Re kwadisa baithuti ba ka nna 380 000 mo Unisa, ba bontsi jwa bona e leng basadi. Gape re itlamile go netefatsa gore badiri ba rona ba basadi ba bontsha tekatekano ya bong mme, mo godimo ga moo, re na le maitshimololelo a le mmalwa a setheo a a totileng go tlahabolola le go tsweletsa basadi – bogolosegolo basadi ba bantsho – mo dithutong tsa bona. Ka jalo, ke akanya gore ke tlaa bo ke sa fose fa ke re – mme tota go jalo – Unisa e itlamile tota ka tsweletso le tekatekanyo ya bong, ka puo le ka ditiro.

Ka jalo ke itumetse tota go bo ke laleditswe mo tiragalong eno monongwaga. Ga ke a kgona go e tsenela ngogola ka ntlha ya ditshwarego tse di neng di setse di le gona, fela ke ne ka itsholofetsa gore seo se ka se tlole se diragala gape, monongwaga – ke nna yo! Mme, jaaka tebogo, ke filwe tlotla ya go itsese sebuisegolo sa rona mosong ono. Ntetlang go re - a mosadi batho!

Ngk. Jabr, nte ke ipobole gore ke ne ka ya kwa "Yunibesiting ya Google"¹ go bona go le gontsi ka botshelo jwa gago le tiro ya gago e e tlotlegang. Fela, go bua nnete, ke bone tshedimosetso e e

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Samah_Jabr

boitshegang moo ke neng ka lemoga (fela jaaka go ntse ka bontsi jwa batho ba bantsi ba ba fitlheletseng go le gontsi) ka moo o leng mosadi yo o kgathisang e bile a nna a semeletse ka teng, le ka moo o ineetseng mo go tlhaloganyeng, le go tswelletsa go tlhalogannngwa ga se tota e leng seemo se se marara, se ditlamorago tsa sona le manokonoko a a amanang le sona a ralalang ditshika mme e bile go bonala a ka se laolege.

Ka jalo, nte ke itsese mosadi yono yo o maatla.

Samah Jabr o belegwe mo lelapeng la Majerusalema ka Phatwe 8, 1976. O alogile kwa Yunibesiti ya Al-Quds (Jerusalema) ka 2001, jaaka tokololo ya setlhophisa sa ntlha sa baithuti go tswa mo Lefapheng la Bongaka. O ne a bona katiso e e tswelletseng ya saekhaetiri (psychiatry) kwa Fora le Borithane, gammogo le dipatlisiso tsa kalafi kwa Amerika. O ne a tota dithuto tsa go fodisa malwetse a tlhaloganyo ka tsela e e sa akaretseng tiriso ya melemo (psychotherapy) mme a katisiwa kwa Psychoanalytic Institute kwa Jerusalema Jaaka mongwe wa dingaka tsa malwetsi a tlhaloganyo (psychiatrists) ba le 22 ba ba dirang kwa West Bank, o magareng ga basadi ba ntlha ba Mapalestina mo porofeseng eno.

Ngk. Jabr o dira jaaka Mokaedi wa Bongaka wa Palestina mo Boitshimolole ding jwa Thuto ya Bongaka jwa Palestina (PMED), mme

o dira jaaka ngaka ya malwetsi a tthaloganyo e e dirisang melemo le e e sa diriseng melemo mo maphateng a poraefete le a setšhaba. Ke mokwadi yo o gaisang, yo patlisiso ya gagwe e phasaladitsweng mo dijenaleng tsa Palestina le tse dingwe tse di sekasekwang ke balekane boditšhabatšhaba. Nngwe ya ditiro tsa gagwe tse di itsegeng go gaisa ke phasalatso e a e kwadileng le ngaka ya Amerika ya malwetsi a tthaloganyo ya bana, Elizabeth Berger – thutopatlisiso e e neng e totile phetiso ya maikutlo le tsibogelo ya maikutlo go ralala Iseraele/Palestina, mme e nngwe e samagane le go tswelala go tshela le itekanelo ya batho ba Palestina mo thopong.

Gape Ngk. Jabr o ratile kwa diyunibesiting tse di farologaneng tsa Palestina mme ke motlhokomedi kwa Yunibesiti ya George Washington kwa Washington. Mo godimo ga go nna morutegi kwa Tikwatikweng ya Saense le Pholisi kwa Yunibesiti ya Cambridge, o dira jaaka mogakolodi le mokatisi wa Kantororo ya Ditšhabakopano ya Diritibatsi le Bosenyi (UNODC), ya Save the Children le Doctors Without Borders (MSF).

Jaaka Moithaopi wa Komiti ya Setšhaba Kgatlhanong le Pogiso kwa Iseraele (PCATI), Ngk. Jabr o thusa go dira dipegelo go ya ka bopaki jwa batswasetlhabelo. Mo lenaneong la thelebišene la *Beyond the Frontlines: Tales of Resistance and Resilience in Palestine* (Alexandra

Dols, 2017, France), o tthalosa gore maikemisetso ke go dira gore badiramolato ba itse gore dikgato tsa bona tsa pogiso di a itsewe, di a begwa e bile di mo difaeleng, gore ba tle ba rwesiwe maikarabelo. Ke na le go ipotsa gore a lefatshe ka kakaretso le lemoga gore tiro eno ya botho e botlhokwa go le kana kang, le go batshwasetlhabelo. Go ya ka nna, ke tiro ya bomolemo le masisi a a boitshegang, e e lemogang boleng le seriti sa batswasetlhabelo mo bokaong jo maikaelelo a jona e leng go ba nyenyefatsa.

Gape Ngk. Jabr ke sebui se se batlwang ke ditheo di le dintsi tse di nang le tshusumetso moo a lemosang bareetsi ba gagwe ka marara, dikgwetlho le masetlapelo a a aparetseng batho ba Palestina ka ntlha ya kgaratlho ya bona e e tswelelang pele ya kgololesego. O samagana le tshenyo ya tlhaloganyo ya batho ka bongwe le batho mmogo ka ntlha ya go thopa ga Israele ka go tlhagisa gore, go ya ka kakanyo ya ga Fanon, nngwe ya dikgwetlho tse dikgolo tsa kgaratlho ya Mapalestina ya kgololesego ya bosetšhaba, ke tlhokego ya go aga "setso le go tlhalogannngwa ga seemo sa tlhaloganyo se se ka gololang ditlhaloganyo tsa batho go tsamaelana le kgololesego ya lefatshe".

Ngk. Jabr o tlhagelela gantsi mo mananeong a diradio moo a buang ka ditlhogo tse di farologaneng, go akaretsa boitekanelo jwa

tlhaloganyo, ditshwanelo tsa batho ba ba nang le ditlhokego tse di kgethegileng, go tllaolwa le tshotlakako, mme ke mokwadi wa kholomo yo o botswerere. O lemogilwe le go neelwa dikabo thata ka ntlha ya borutegi jwa gagwe le diphasalatso – bosupi jo bo maleba tota go mosadi yo o maatla.

Ngk. Jabr, tiro ya gago ya go lebelela tlhaloganyo le go aga sešwa mo bokaong jono jwa kgotlhang e botlhokwa tota, moo e leng gore re utlwa go ipoeletsa ga modumo wa yona go ralala lefatshe – bogolo segolo fano, mo Aforikaborwa. Mme ka jalo, re motlotlo tota gore o abelana le rona kitso ya gago gompieno. Re emetse go utlwa se o tlileng go se amogana le rona.

Ke a leboga.